

MISTERIOZNA ETNOGRAFIJA; ALI RES?

Etnologija - antropologija 4

Razprava Nazaj k narodopisju? (Glasnik SED, 34/1994, št. 1-2) je pobudila ugovor Bojana Baskarja, univerzitetnega učitelja za sociologijo kulture in enega od organizatorjev študija socialne antropologije na Slovenskem (Misteriozna etnografija, Glasnik SED, 34/1994, št. 3). Zavaljo piščevega nepoznavanja zgodovine etnološkega preučevanja Evropecev in uporabe pojma etnografija, ki je bil s tovrstnim prizadevanjem najneposredneje povezan, je morala razprava o bistvu razmerja etnografija - etnologija - antropologija izostati. Ponudila pa se je možnost in pokazala potreba, opozoriti na problematične odnose, ki se pojavljajo na relaciji sociologija - etnologija.

Ko sem kot član uredniškega odbora Glasnika SED dobil tipkopis prispevka kolege Bojana Baskarja, Misteriozna etnografija, objavljenega v zadnji številki Glasnika,¹ sem spremenil napoved naslova svojega prispevka za to številko. Namesto uvoda Vzhod - Zahod in temu ustrezne vsebine, ki sem ju v okviru razpravljanj o razmerju med etnologijo in antropologijo zato prihranil za prihodnjic, sem se odločil za odgovor na nekatera Baskarjeva vprašanja. Morda sem se prenahtil. Odpira se namreč vprašanje, kaj je mogoče ali je še treba reči o nekdanjem razmerju med etnologijo in etnografijo pri nas ali npr. o razmerju med pojmom Völkerkunde in Volkskunde na Nemškem, v Avstriji ali Švici še danes. O tem sem glede na naše razmere namreč dokaj detajlno govoril v dveh nadaljevanjih. Res pa je, da nazadnje objavljeni prispevek kolegu Baskarju še ni bil dosegljiv. Zato lahko upam, da bo etnografija v pomenu, ki me je v okviru mojih omenjenih razpravljanj edini zanimal, po obeh doslej objavljenih prispevkih postala tudi Baskarju manj "misteriozna".

Dejstev, ki govorijo o nekdanjem našem razlikovanju med etnografijo in etnologijo, ni mogoče na tem mestu izčrpati. Spričo Baskarjeve bližine antropologiji pa naj vendar navedem še naziranje antropologa Boža Škerlja, ki je v določenem smislu blizu Baskarjevemu pogledom. Škerlj piše leta 1951 takole: "Etnologija se še marsikje (pri nas pa precej dosledno) zamenjuje z etnografijo. Toda etnografija je le popis določenega ljudstva, etnične skupine, s fizičnega in kulturnega vidika..." V navezavi na to trditev pa pravi: "Toda et-

nologija je nekaj drugega kakor popis poedinih ljudstev in kultur. Etnologija je v najslabšem primeru primerjalna etnografija, v najboljšem pa skuša dognati zakonitosti družbe, kultur, človeka kot družabnega bitja". Ker je njen "objekt" človek, je etnologija povezana tudi s fizično antropologijo.²

Škerljevo naziranje je bilo podobno nekaterim drugim tedanjim pogledom na obravnavano vprašanje pri nas. Škerlj označuje etnografijo kot opisno disciplino, pri čemer pa ni zanemarljiva trditev, da je etnografija "le popis določenega ljudstva", določene etnične skupine.³ Preraščanje opisovanja in popisovanja (pač na podlagi primerjave z drugimi ljudstvi oziroma etničnimi skupinami) pa pomeni preraščanje ali sprevaščanje v etnologijo. Tolmačenje torej, ki se - mutatis mutandis - pojavlja tudi pri nekaterih naših etnologih, ko govorijo o razmerju med etnologijo in (kulturno) antropologijo. Vse kaže, da podobno razmišlja tudi Bojan Baskar.

Baskar pravi, da bi bilo danes nesmiselno govoriti o etnografiji kot vedi, kajti "s principi etnografskega dela se ukvarjata etnologija in antropologija v ustreznih razdelkih". Etnolog ali antropolog, ki ne prerese deskripcije, naj bi bil v vsakdanjem izražanju etnograf. Pisu teh vrstic pa naslavlja vprašanje, zakaj operira "s pojmom etnografije, ki je že dolgo zunaj splošne vsakdanje rabe, torej z anahronističnim pojmom". Zanimalo bi ga zvedeti, s katerim pojmom označujem tista opravila, "ki se danes imenujejo etnografija", pa tudi to, ali "današnjega izrazito prevladujočega pomena pojma etnografija" zares ne poznam.⁴

Bojana Baskarja je spodbudil k pisanju moj prispevek "Nazaj k narodopisju?"⁵ Ob pazljivem branju bi ne mogel spregledati stališča, izraženega v naslednjih dveh stavkih: "Ni razlogov, ki bi nas v terminološkem smislu potiskali nazaj v etnografijo. Znano pa je, da je zgodovina naše etnologije v največji meri zgodovina naše etnografije, narodopisja in podobnih označb."⁶ Torej, s pojmom etnografija prav nič ne "operiram". Že od diplome iz etnologije konec petdesetih let sem etnolog, čeprav etnološka strokovna praksa v tem pogledu še vedno ni enotna. Tako imamo mimo Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti opravek še s Slovenskim etnografskim muzejem, Inštitutom za slovensko narodopisje ZRC SAZU itn. Na podlagi razlik v imenih ustanov - enkrat etnologija, drugič etnografija - pač ni mogoče razbrati stopnje njihove "etnološkosti" ali "etnografskosti". Pa tudi

1 Bojan Baskar, Misteriozna etnografija. V: Glasnik SED, 34/1994, št. 3, str. 32-33.

2 Božo Škerlj, Arheologija, paleoantropologija, paleoetnologija. V: Arheološki vestnik, 2/2, 1951, str. 99-100.

3 N.d., str. 99.

4 Bojan Baskar, Misteriozna etnografija, str. 33.

5 Slavko Kremenšek, Nazaj k narodopisju? V: Glasnik SED, 34/1994, št. 1-2, str. 2-9.

6 N.d., str. 15.

grafskega". Pa tudi sicer me to razlikovanje v Baskarjevem smislu ne zaposluje, čeprav lahko kolegu Baskarju zagotovim, da omenjeno razlikovanje poznam. Spričo tega se zdi, da sem od "anahronističnega pojma" dlje kot tisti "etnologi in antropologi", med njimi očitno tudi Bojan Baskar, ki jim je "etnografskost" merilo njihove večje ali manjše strokovne uspešnosti. V tem pogledu sem pač še nadalje prepričan, da raziskovalnega procesa ne kaže deliti na dva dela⁷ (in po nekaterih naziranjih celo na etnografski, etnološki in antropološki del), kar me odvrča od posebnega zanimanja za etnografijo, o kakršni je govor v Baskarjevem tekstu.

Drugo vprašanje je etnografija, ki se zdi Bojanu Baskarju "misteriozna". Kot rečeno, niti najmanj mi ni do restitucije njenega imena za današnjo rabo. Ne v tem in ne v kakem drugem pogledu se ne zavzemam za posnemanje položaja na Nemškem ali kjerkoli drugod. Če Bojan Baskar v tej zvezi oporeka "samoumevnemu" zgledovanju po Nemcih in si dovoli celo sintagmo "metafizična podobnost duš", če ni "niti najmanj prepričan", da je "današnja nemška etnologija" nemara "najboljša od vseh",⁸ počne to povsem na svoj račun. Moja izvajanja v prispevku "Nazaj k narodopisju?" in ne kje drugje ne morejo biti podlaga njegovega tovrstnega razmišljanja. Ko se bo kolega Baskar potrudil in postal boljši poznavalec zgodovine slovenske etnologije (za sedaj pravi, da je vse prej kot to), mu lahko zagotovim, da se mu bo "misterioznost", o kateri govori, docela razblinila. Pa ne le za slovenski etnični prostor, za slovensko etnografijo ali narodopisje, ne le za "nemško-slovanski krog" (sintagma je Baskarjeva!), celo ne zgolj za Evropo, ampak še širše. O zgodovini in o naravi posameznih nacionalnih etnografij, ki so za Bojana Baskarja v tem trenutku še "misteriozna", se je mogoče poučiti npr. pri Francetu Kotniku in Vilku Novaku, to za slovensko etnografijo ali narodopisje,⁹ pri Leopoldu Schmidt, ¹⁰ Sergeju Aleksandroviču Tokarevu,¹¹ Wolfgangu Emmerichu,¹² Ingeborg Weber-Kellermanovi,¹³ Vieri Urbancovi,¹⁴ Józsefu Burszti¹⁵ itn. O zgodovini narodopisnega prizadevanja v Ameriki je - na primer - pisal Richard M. Dorson.¹⁶ Skratka, posamezne nacionalne etnografije in folkloristike, ki so nastale in se razvijale iz specifičnih pobud, imajo vsaka svojo zgodovino in ponavadi temu ustezno historiografske preglede. Mimo zgodovine pač ni mogoče, to v primeru etnografije pa tudi etnologije, sociologije, takšne ali drugačne

antropologije...

Tudi Bojana Baskarja zaposluje zgodovina, vendar v drugačnem smislu; v pomenu historiografske vede. V tem naj bi bilo, kot zgleđa, celo jedro najinega "krepkega nespozazuma". To zato, ker naj bi se Baskarjevo govorjenje o "tradicionalnih folkloristih in poznejših etnologih Evrope", ki se "po svoje motajo med odpadki zgodovine", nanašala na čas, "ko se etnologija še ni emancipirala od zgodovine, ko je bila še manjvredna historična poddisciplina (manjvredna kajpada v očeh zgodovinarjev) in se je ukvarjala z zgodovino tistih "od boga zavrženih" ljudstev, ki se 'pravim' zgodovinarjem niso zdela vredna pozornosti."¹⁷ Baskarju se zdi škoda, da ob ugovarjanju navedenim njegovim besedam nisem bil pripravljen upoštevati omenjenega konteksta. Sicer pa naj bi bilo, po Baskarju, "zvzišeno gledanje na etnologijo... med zgodovinarji živo še danes" in ost njegove izjave naj bi bila "uperjena proti zgodovinarjem, ne proti etnologom".¹⁸

Kot je etnologom (in tudi zgodovinarjem) poznano, sem imel v preteklosti s posameznimi zgodovinarji nekaj "krepkih nespozazumov", če se izrazim z Baskarjevimi besedami. Pri tem je šlo za nespozazum zgodovinarja z zgodovinarji. Ker pri tem kot etnolog nisem bil član zgodovinarskega "ceha" in nisem bil od zgodovinarjev odvisen, sem imel pri razčiščevanju vprašanj, ki so bila interdisciplinarnega značaja, priznam, lažje stališče kot kak drug zgodovinar. Tako bi lahko bila sedaj ob kakem morebitnem novem spopadu z zgodovinarji s kolegom Baskarjem celo zaveznika. Pa se temu potencialnemu zavezništvu kljub vsemu odrekam. Zakaj?

Če si upamo neko vedo opredeliti z izrazom "misteriozna", moramo vendar nekaj vedeti o njenem izviru, razvoju in morebitnem zatonu. Po Baskarjevem lastnem prizadevanju v primeru njegovega razpravljanja o etnografiji temu ni tako. Izgovarjanje na mojo preobčutljivost in šibak posluš za trivialnost ima priokus sprenevedanja. Govorjenje o dobrih in slabih obetih za "sijajno prihodnost" neke vede ima lahko, tako se mi dozdeva, le pejorativen pomen. Posebej še, če avtorju tovrstnega besedovanja pri pisanju uvodnika v publikacijo *Mediterran v Sloveniji*¹⁹ ob omenjanju različnih, pri nas bolj ali tudi manj znanih družboslovnih in humanističnih ved, niti etnologija niti etnografija ne uideta izpod peresa.²⁰ Pri tem pa so kar štirje etnologi pomagali polniti omenjeni zbornik.²¹ V Glasniku SED sem opozoril, da je edini zastopnik

7 Prim.: Slavko Kremenšek, *Obča etnografija*. Ljubljana 1973, str. 15.

8 Bojan Baskar, *Misteriozna etnografija*, str. 33.

9 France Kotnik, *Pregled slovenskega narodopisja*. V: *Narodopisje Slovencev 1*. Ljubljana 1944, str. 21-52; Vilko Novak, *Raziskovalci slovenskega življenja*. Ljubljana 1986.

10 Leopold Schmidt, *Geschichte der österreichischen Volkskunde*. Wien 1951.

11 S. A. Tokarev, *Istorija ruskoj etnografii*. Moskva 1966; isti, *Istoki etnografičeskoj nauku*. Moskva 1978.

12 Wolfgang Emmerich, *Germanistische Volkstumsideologie*. Tübingen 1968.

13 Ingeborg Weber-Kellermann, *Deutsche Volkskunde zwischen Germanistik und Sozialwissenschaften*. Stuttgart 1969.

14 Viera Urbancová, *Počiatky slovenskej etnografie*. Bratislava 1970.

15 József Burszta, *Kultura ludowa - kultura narodowa*. 1974.

16 Richard M. Dorson, *American Folklore*. Chicago 1959.

17 Bojan Baskar, *Misteriozna etnografija*, str. 33.

18 Prav tam.

19 *Mediterran v Sloveniji*. Časopis za kritiko znanosti, 21/1993, št. 158-159.

20 Bojan Baskar, *Mare nostrum*. V: N. d., str. 7-11.

21 V zborniku *Mediterran v Sloveniji sodehujejo etnologi Eda Benčič Mohar, Jože Rehberger, Zvona Čiglič, Zorislava Žagar*.

etnologije v programski skupini knjižne zbirke *Studia humanitatis*, Zmago Šmitek, po petem letniku iz skupine izpadel.²² Bojan Baskar, član uredniškega odbora omenjene zbirke, na to v svojem prispevku v etnološkem glasilu ni reagiral. Sicer pa so ostali vsi dosedanja predlogi programskega značaja za zbirko *Studia humanitatis*, ki so jih posredovali etnologi, če sem pravilno obveščen, neupoštevani.

O razmerju med etnologijo in zgodovinopisjem smo obširno govorili na dvodnevem posvetovanju leta 1984 v Mariboru. Vnaprej pripravljene prispevke in razprava so izšli v posebnem zborniku.²³ Etnologi smo pobudili podobne razprave še z arhitekti,²⁴ slavisti,²⁵ geografi.²⁶ S sociologi se v tej obliki nismo pogovarjali; žal. Tudi iz teh razlogov in zavoljo konteksta, ki je nama s kolegom Baskarjem kot metoda očitno obema ljub, se naj nekoliko ustavim pri razmerju med slovensko etnologijo (oziroma etnologijo in etnografijo) ter slovensko sociologijo na podlagi nekaterih osebnih izkušenj.

V prispevku "Nazaj k narodopisju?" je bil omenjen zapisnik seje fakultetnega sveta Filozofske fakultete, iz katerega je razvidno, da je bil konec leta 1959 govor o potrebi samostojne katedre za etnologijo "spričo ustanavljajoče se katedre za sociologijo".²⁷ Se pravi, da sta se etnologija in sociologija tedaj pojavljali v določeni navezi. Nepoučenim bi se lahko zdelo, da je pri tem šlo za etnologijo, kakršno poznamo na Slovenskem danes. Pa ni bilo tako. Ker sem bil v tistem času nekaj mesecev aspirant na novo ustanovljenem inštitutu za sociologijo in je bil pobudnik inštituta in omenjene sociološke katedre profesor Boris Zihlerl moj mentor, sem bil o Zihlerlovem odnosu do etnologije detajlneje poučen. Etnografija Borisu Zihlerlu ni bila misteriozna veda, kot je misteriozna Bojanu Baskarju, res pa je, da se zanjo ni ogreval. V članku Boris Zihlerl in etnološka misel²⁸ sem pred poldrugim desetletjem menil, da je bila Zihlerlove indolentnosti do slovenske etnologije (v smislu etnografije) kriva njena metodološka usmerjenost. Pač ni bila marksistična. Temu nasprotno je Borisa Zihlerla živo zanimala etnološka problematika neevropskih, v razvoju zaostalih, primitivnih etničnih skupin. To v navezavi na klasično marksistično literaturo. Zato je razumljivo, da se je med drugim zavzel za vključitev "etnologije z osnovami antropologije" v predmetnik novo ustanovljenega oddelka za sociologijo na Filozofski fakulteti. Bil sem predavatelj tega predmeta. Kot sem ugotovil v omenjenem članku, je po nekaj semestrih eksistiranja tega predmeta v predmetniku sociološkega študija ob njegovem nadaljnjem spreminjanju in krčenju etnologija iz njega izpadla. Etnologije ni vključila v svoj predmetnik tudi visoka šola za politične vede, ko je prevzela organizacijo pouka sociologije v svoje delovno področje.²⁹

Na univerzitetni ravni poslej ni bilo vrsto let posebnih zvez med etnologijo in sociologijo, v kolikor kajpak ne štejemo sociologije kot obveznega predmeta za vse študente Filozofske fakultete, torej tudi za študente etnologije, in fakultativno kombinacije A in B predmeta. Pred desetletjem ali več pa so študentje sociologije znova poslušali etnologijo v enem od višjih letnikov dve uri na teden. Etnologijo smo študentom sociologije skozi nekaj let izmenjaje predavali Ingrid Slavec-Gradišnik, Zmago Šmitek in pisec pričujočih vrstic. Težko bi rekel, da so se moja izvajanja nanašala na razvoj zanimanja za etnološko problematiko Slovencev. V primerjavi s predavanji, ki sem jih imel za študente sociologije na začetku šestdesetih let, je bila vsebina mojih predavanj sedaj tako rekoč v temeljih drugačna. Lahko bi jih uvrstili v Baskarjevo misteriozno etnografijo.

Predavanj iz etnologije za sociologe ponovno ni že nekaj let. Ukinjena so bila brez konzultacije z etnologi, celo brez pravega obvestila (kaj šele zahvale) predavateljem. Če se prav spominjam, je bil tedaj predstojnik sociološkega oddelka kolega Drago (Braco) Rotar.

Če je Bojan Baskar čutil potrebo, da nam pove, kako je med zgodovinarji še danes živo vzvišeno gledanje na etnologijo, najbrž ne bo odveč, če povedanemu dodamo v ilustracijo še kakšen primer iz socioloških logov. Pač zavoljo izpolnitve podobe, kdo proti etnologiji in etnologom nima nič, saj naj bi bila ost v resnici uperjena drugam.

Leta 1991 sem tedanjemu Republiškem sekretariatu za raziskovalno dejavnost in tehnologijo prijavil raziskovalno nalogo Način življenja - indikator etničnih značilnosti. Predlog je bil dan v oceno prej omenjenemu kolegu Dragu Rotarju, članu sociološkega oddelka Filozofske fakultete, univerzitetnemu učitelju za sociologijo umetnosti. Ocena je bila ustrezno naravi predloga internega značaja. Če bi v njej ne bilo "elementov", ki se nanašajo na slovensko etnologijo kot posebno znanstveno disciplino, bi je ne navajal. Tako pa bo kolegom iz etnološke stroke verjetno zanimivo zvedeti, da sodim, po Rotarju, "med tiste znanstvenike, ki so etnologiji na Slovenskem sicer pol stoletja za svetom, a vendarle omogočili, da je prestopila okvire narodopisnega folklorizma". Rotar pravi, da se (slovenska) etnološka stroke "zadnja leta šele trudi, da bi dosegla standardne okvire, kakršne ima po svetu". Ocenjevalec bi moj predlog najraje "radikalno zavrnil", vendar se je zadovoljil z zadostno oceno, za kar sta govorila "prijaviteljeva starost in razmeroma nizki predvideni stroški". Zanimiva je še naslednja pripomba s političnim nabojem: "Napake so bile zagrešene že pri prijaviteljevih predhodnikih, zagrešili pa so jih tisti, ki so vsaj dvakrat v zgodovini stroke na Slovenskem, četudi z nasprotnim predznakom, mesta univerzitetnih

22 Slavko Kremenšek, *Etnologi in Studia humanitatis*. V: *Glasnik SED*, 33/1993, št. 3-4, str. 107.

23 *Razmerja med etnologijo in zgodovino*. Ljubljana 1986.

24 *Prim.: Glasnik SED*, 20/1980, št. 1.

25 *Prim.: Glasnik SED*, 20/1980, št. 2.

26 *O razmerju med geografijo in etnologijo*. Dela 3. Ljubljana 1986.

27 Slavko Kremenšek, *Nazaj k narodopisju?*, str. 4.

28 Slavko Kremenšek, *Boris Zihlerl in etnološka misel*. V: *Teorija in praksa*, 17/1980, št. 4, str. 414-418.

29 *N. d.*, str. 416.

učiteljev zasedali po ideoloških, ne pa po strokovnih kriterijih; tako nastavljen kader pa se tega ni niti zavedal.³⁰

Tudi zavoljo navedene ocene je zastopnik etnološke stroke kot član sveta za humanistične vede odstopil. Naloga pa seveda ni bila financirana.

Bojan Baskar zagotavlja, da veda, ki ji pripada "po institucionalni delitvi akademskega dela", vsaj na njegovem "delovnem mestu" zagotovo "ne gleda na nacionalno etnologijo zviška...".³¹ Naj mu po vseh navedenih izkušnjah verjamemo? Jaz mu seveda ne. Še najprej zavračam njegove "trivialne besede", ki se nanašajo na "tradicionalne folkloriste" ali na "poznejše etnologue Evrope". Očitek, da se le-ti "motajo po svoje" pa razumem celo kot poskus metodološke ali metodične diskvalifikacije etnološkega raziskovalnega dela. Zanimivo je, da tovrstna prizadevanja niso od danes ali včeraj. So stara vsaj toliko, kot je stara institucionalizirana slovenska sociologija, pri čemer pa so bila nekoč le nekoliko bolj akademska, manj "trivialna". Njihovi nosilci se tudi niso vpletali v razprave in ocene o vsem in o vseh in ob tem celo glasno zatrjevali, da o stvareh, o katerih teče beseda, vedo malo, pravzaprav nič.

Prihodnjič: Vzhod - Zahod

Summary

MYSTERIOUS ETHNOGRAPHY; IS THAT RIGHT?

Ethnology - Anthropology 4

Slavko Kremenšek

The debate "Back to ethnography?" (Glasnik SED, 34/1994, no. 1-2) stimulated the protest of Bojan Baskar, the university lecturer of the sociology of culture and one of the organizers of the studies of social anthropology in Slovenia (Mysterious Ethnography, Glasnik SED, 34/1994, no. 3). Due to the author's ignorance of the history of ethnological studies of the Europeans and the use of the term "ethnography", which was most directly connected with the upper endeavours, the debate about the essence of the relation ethnography - ethnology - anthropology had to be omitted. But there arose an opportunity and showed a need to point out the problematic relations that appear in the relation sociology - ethnology.

Sandra Habjanič

(izvirno znanstveno delo - sprejeto 4. 10. 1994)

UDK 613:39 (497.12 Kobilje)

HIGIENSKO-TOALETNA KULTURA V KOBILJU

Pričujoči sestavek je povzetek seminarske naloge, ki je plod raziskave, dokončane leta 1992 v prekmurski vasi Kobilje¹. Korenine omenjene raziskave segajo v poletje leta 1990, ko sem se potepala po tedanji Jugoslaviji in sledila različnosti raznih narodov in narodnosti. Zanimala so me predvsem razlike in podobnosti ter medsebojna odvisnost na nivoju vsakdanjega življenja, ki pa ima take razsežnosti, da sem bila primorana odločiti se za neko določeno, ozko področje.

Izbrala sem si fenomen stranišč in spoznavanje navad, življenja ter kultur z omenjenega zornega kota. In zakaj ravno stranišča? Preprosto povedano, zaradi zgovornosti in prepričljivosti intimnega prostora, tistega, ki ga ponavadi s sramežljivostjo kar se da elegantneje in v rokavicah obdelamo.

Že v otroštvu sem z zanimanjem opazovala t.i. "tabu" stranišč in vse, kar se je nanašalo na hišna svetišča z oznako "WC" na vratih, danes pa imam vsekakor enkratno

priložnost stvar globlje in temeljiteje spoznati. Pa čeprav drugače, kot sem si problem zastavila na začetku. Ko sem se leta 1990 seznanila s hrvaškim primorjem in dobršnim delom BiH, sem se odločila z raziskovanjem nadaljevati v naslednjem letu. Le to pa je na jugoslovanska tla prineslo nesoglasja, stopnjevana do skrajnosti. Junija 1991 je v

Lega prekmurske vasi Kobilje

30 Republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, *Elementi za oceno predlogov projektov v humanističnih vedah v letu 1991: 15. Način življenja - indikator etničnih značilnosti* (S. Kremenšek).

31 Bojan Baskar, *Misteriozna etnografija*, str. 32.

1 Rezultate dela sem 13. 1. 1993 predstavila v Ljubljani na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, ko sem pripravila še razstavo z naslovom "Či itak smu pejmez nej meli, smu zamazani nigdar nej bili".